
Escacs d'amor - Francesc Vicent

Autor:

Data de publicació: 10-12-2011

**<p>La Descoberta Catalana d'Amèrica.
25 i 26 de novembre del 2011.
Arenys de Munt. Sala Municipal.</p>**

[Salta a la navegació](#)[Salta a la cerca](#)

Escacs d'amor

(ca) Hobra intitulada scachs d'amor feta per don Francí de Castellví e Narcis Vinyoles e mossèn Fenollar

Primera plana del manuscrit

Tipus

poema, manuscrit i partida d'escacs

Fitxa

Llengua

català

Publicació

1474 (Gregorià)

Dades i xifres

Tema

amor romàntic, partida d'escacs i defensa escandinava

Gènere

al·legoria

Escacs d'amor, o Hobra intitulada scachs d'amor feta per don Francí de Castelvi e Narcís Vinyoles e mossen Fenollar, en el seu títol original complet, és una obra poètica cooperativa, escrita en idioma valencià o català de valència per Francesc de Castellví, Narcís Vinyoles i Bernat Fenollar, tots ells valencians. L'obra escrita en cap a 1475, té l'aparença formal d'una disputa, i sota el fil conductor d'una partida d'escacs, que hi és referida íntegrament, s'hi plantegen situacions galants, a partir del simbolisme atorgat a cadascuna de les peces que entren en acció, o al de les que es veuen afectades per ella; així mateix s'hi expliquen algunes de les regles del joc i la lliçó moral que es pot extreure de cada jugada.

A Escacs d'amor s'hi reproduïx per primera vegada en la història una partida d'escacs amb les regles modernes del joc,[1][2] i que s'estengueren ràpidament per Europa a partir de la publicació el 1495 del tractat d'escacs de Francesc Vicent, jueu valencià convers que aviat hauria de fugir a Itàlia.

Contingut

Pla de l'obra

L'obra es planteja com la típica disputa poètica, de moda en el segle xv, entre dos rivals moderats per un àrbitre o jutge, però la seva complexitat formal només permet la seva culminació reeixida a partir d'una planificació prèvia per part dels autors.

El poema conté 64 estrofes, que corresponen al nombre de les caselles de l'escaquer, cadascuna té nou versos; les estrofes s'agrupen de tres en tres, la primera representa el moviment de les peces vermelles, (Castellví), la segona, el de les verdes, (Vinyoles) i la tercera, un comentari de l'àrbitre sobre les regles i un judici moral escaient (Fenollar). Les tres primeres estrofes són de presentació i la resta de desenvolupament de la partida, essent la darrera la del mat.

La partida

Castellví, juga amb les peces vermelles, que corresponen a les actuals blanques, i porta el joc de Mart; el seu crit de guerra és Amor; el Rei és la Raó, la Reina la Voluntat, els Rocs, o torres, els Disgols, els Cavalls les Lloances, els Orfils, alfils, els Pensaments i els Peons els Serveis.

Vinyoles, juga amb les verdes, l'equivalent modern de les quals serien les negres, porta el joc de Venus; el seu crit de guerra és Glòria; el Rei és Honor, la Reina la Bellesa, els Rocs la Vergonya, els Cavalls Desdenys, els Alfils Dolços esguards i els Peons Cortesies.

La partida és aquesta:[3]

1. e4 d5 2. exd5 Dxd5 3. Cc3 Dd8 4. Ac4 Cf6 5. Cf3 Ag4 6. h3 Axf3 7. Dxf3 e6 8. Dxb7 Cbd7 9. Cb5 Tc8 10. Cxa7 Cb6 11. Cxc8 Cxc8 12. d4 Cd6 13. Ab5+ Cxb5 14. Dxb5+ Cd7 15. d5 exd5 16. Ae3 Ad6 17. Td1 Df6 18. Txd5 Dg6 19. Af4 Axf4 20. Dxd7+ Rf8 21. Dd8 ++.

Aquesta partida és la primera de la història, en la qual s'empren les regles modernes dels escacs, de la qual ens n'ha quedat un registre íntegre. Segurament no fou una partida realment jugada, sinó inventada i prèviament dissenyada per tal que s'encabís a les dimensions del poema, 64 estrofes per cadascuna de les caselles del tauler. Presenta els primer registre històric del moviment actual de la dama, cosa que, pràcticament, tanca les innovacions del reglament dels escacs, tal com avui el coneixem.

Importància del poema

Si des del punt de vista formal el poema és una filigrana que acredita la complexitat tècnica que assolí el català a finals del segle xv, en el context valencià, és en la història dels escacs on assoleix el seu màxim interès, ja que documenta per primera vegada la nova funció i moviments de la dama (que substitueix l'antic alferes), redefineix la mobilitat de l'alfil

i registra la jugada de l'enroc; així mateix esbossa les regles modernes del joc, i les reflecteix clarament en una partida sencera que és representada per primera vegada.

El poema és un clar precedent del llibre de Francesc Vicent *Llibre dels jochs partits dels escacs* en nombre de cent, publicat el 1495, que serví de referència a tota la literatura posterior sobre els escacs, cosa que situa en el context cultural català, i específicament en el valencià, l'origen de la forma moderna de jugar-lo, en contraposició a les teories itàliques o castellanes, que es fonamenten en proves de data posterior.

Vegeu també

Francesc Vicent
Ruy López de Segura
Luis Ramírez de Lucena
Jacobus de Cessolis

Referències

? «El joc d'escacs en la literatura catalana». *Bibliofília*: recull d'estudis, observacions, comentaris y notícies sobre llibres en general y sobre qüestions de llengua y literatura catalanes en particular, Vol. 06, desembre 1913.

? Karpov apoya a la dama valenciana Referència a Schacs d'amor dins l'article al diari El País, 18/11/2005. (castellà)

? Tot i que llavors no rebia aquest nom, l'obertura utilitzada és una defensa escandinava

Enllaços externs

La partida reproduïda a l'obra "Escacs d'amor" (anglès)

Partida sencera (anglès)

Karpov apoya a la dama valenciana Article al diari El País, de 18/11/2005, sobre la presentació del llibre de José Antonio Garzón Roger El regreso de Francesc Vicent. La historia del nacimiento y expansión del ajedrez moderno., amb l'assistència de l'excampió del món Anatoli Kàrpov. (castellà)

Scachs d'Amor traduït a l'anglès (anglès)

Bibliografia

de Riquer, Martí; Comas, Antoni; Molas, Joaquim. *Història de la literatura catalana*, tom 4, pàg. 187-190, 1985. ISBN 84-344-7604-5.

Vegeu texts en català sobre Escacs d'amor a Viquitexts, la biblioteca lliure.

Bases d'informació

DLC: 24481
GEC: 0024481

Francesc Vicent

Biografia

Naixement

1450 (Gregorià)

Sogorb

Mort

c. 1512 (Gregorià) (61/62 anys)

Segòvia

Activitat

Ocupació

Jugador d'escacs, escriptor i compositor d'escacs

Esport

escacs

Francesc Vicent (Sogorb, 1450 - ?, 1512) fou un jugador d'escacs i escriptor valencià.

És autor del primer tractat sobre escacs conegut, el Llibre dels jochs partits dels schacs en nombre de 100, imprès a València el 15 de maig de 1495 a la impremta de Lope de Roca Alemany i Pere Trincer. Cap exemplar d'aquesta obra no ha arribat a l'actualitat. Se sap que n'hi va haver una còpia a la biblioteca del Monestir de Montserrat però va desaparèixer durant la invasió napoleònica.[1]

Vicent és considerat el fundador dels escacs moderns, per tal com la seua obra, pel que se sap, va difondre per tot Europa la innovació de la reina o dama, peça que apareix documentada per primera vegada al poema Escacs d'amor (1475) dels poetes valencians Bernat Fenollar, Narcís Vinyoles i Francí de Castellví. Per aquesta raó, hom creu que aquesta peça, amb el seu moviment actual, pot ser d'invenció valenciana,[2] tesi que sostenen diversos historiadors dels escacs, com J.A. Garzón o Ricardo Calvo.

Vicent va haver de fugir del Regne de València cap a terres italianes, a causa de problemes amb la Inquisició.

En homenatge a ell es va batejar l'asteroide (78071) Vicent, descobert per Rafael Ferrando.

Vegeu també

Luis Ramírez de Lucena
Escacs d'amor
Ruy López de Segura
Jacobus de Cessolis
Narcís Vinyoles
Pedro Damiano

Referències

? «El joc d'escacs en la literatura catalana». *Bibliofília: recull d'estudis, observacions, comentaris y notícies sobre llibres en general y sobre qüestions de llengua y literatura catalanes en particular*, Vol. 06, desembre 1913.
? Karpov apoya a la dama valenciana Article al diari El País, 18/11/2005. (castellà)

Registres d'autoritat

WorldCat
LCCN: no2010153834
VIAF: 131778818

Bases d'informació

DLC: 70349
GEC: 0070349